

Miljö- och energidepartementet
m.registrator@regeringskansliet.se

Yttrande över Klimatanpassningsutredningens SOU 2017:42 Vem har ansvaret? (dnr M2017/01407/K1)

Länsstyrelsens yttrande

Utredningens förslag (7.3): Författningsändring i Plan- och bygglagen 3 kap. 5§ p.7 *Av översiktsplanen ska framgå kommunens syn på risken för skador på bebyggelse och byggnadsverk på grund av översvämning, ras, skred och erosion och hur dessa risker kan minska eller upphöra.*

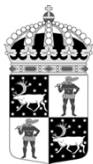
Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget, men med reservation för att de angivna klimateffekterna ”översvämning, ras, skred och erosion” ska ersättas med ”klimatrelaterade effekter”. Motivet för detta är dels att klimateffekter som påverkar bebyggelse omfattar mer än de som föreslås, dels att man genom att ange ”klimatrelaterade” tar sikte på långsiktiga förhållanden.

Dock är det Länsstyrelsens uppfattning att utredningens förslag om förändring vad gäller skrivning i kommunernas översiktsplan inte adresserar viktiga orsaker till brister i kommunernas tillämpning av klimatanpassning. Det gäller frågorna om tidsperspektiv och klimateffekters påverkan och risk. Förslaget till förändrad formulering är alltför generell och ger kommunerna utrymme att formulera riskanalyser och strategier som inte är tillräckligt vägledande och styrande för att åstadkomma en klimatanpassad samhällsplanering.

Utredningens förslag (7.4.2): Det ska snarast tillsättas *en utredning bestående av experter från regeringskansliet, kommunerna, näringslivet, organisationer och berörda myndigheter med uppdrag att lämna ett förslag till en nationell strategi och hur den nationella samordningen ska ske.*

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen tillstyrker förslaget.

Utredningens förslag (7.4.3): *Föreslår att Boverket – med bistånd av SMHI, SGI, MSB och länsstyrelserna – får ett utökat uppdrag att vara samordnande myndighet för klimatanpassning i förhållande till bebyggelse. Den förändringen ska framgå av myndighetens instruktion. I uppdraget ingår att samordna det underlag som*

expertmyndigheterna och forskningen kan tillhandahålla om klimateffekter och klimatanpassning för bebyggelse.

Utredningen föreslår vidare att det redan gällande uppdraget till Boverket från regeringen om tillsynsvägledning till länsstyrelserna om översvämning utökas till översvämning, ras, skred och erosion. Det ska ske med bistånd från SMHI, SGI, MSB och länsstyrelserna.

Länsstyrelserna ska med stöd av Boverkets tillsynsvägledning stödja kommunerna i deras planering och regionalt samordna klimatanpassningen. Länsstyrelserna ska även ge planunderstöd till kommunerna genom att kostnadsfritt tillhandahålla relevant underlag. Länsstyrelserna ska vidare genom samrådsförfarandet om översiktsplanen med det utökade krav som föreslås medverka till att denna analys blir tillräcklig och ändamålsenlig.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen tillstyrker stycke 1 och 2 i förslaget med reservation för att uppdraget till Boverket ska kompletteras med instruktion om samverkan med befintligt myndighetsnätverk för klimatanpassning för att uppdraget ska utföras sektorsövergripande. Det är inte önskvärt med en utveckling där klimatanpassning hanteras hos respektive sektorsmyndighet.

Länsstyrelsen tillstyrker stycke 3 i förslaget med reservation för att tillägg görs beträffande att länsstyrelserna ska ges fortsatta förutsättningar att i dialog med länens kommuner utarbeta regionalt anpassat klimateffekt-underlag. Det är av största vikt att sådant underlag är anpassat efter de förutsättningar som råder i kommunerna.

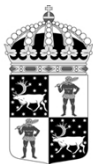
Utredningens förslag (7.5): Författningsändring i Plan- och bygglagen 9 kap. 30§ p.4
En ansökan om bygglov får efter genomförandetiden alltid avslås om det finns en uppenbar risk för skador på fastigheten eller byggnadsverket på grund av översvämning, ras, skred eller erosion.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen avstyrker förslaget. Hela regleringen i PBL är uppbyggd på sådant sätt att om ny information kommer kommunen till del som ifrågasätter lämpligheten av ny bebyggelse inom ett visst område med en äldre gällande detaljplan så kan kommunen besluta om anstånd i det aktuella bygglovsärendet för att sedan ändra eller upphäva detaljplanen. Det sagda gäller oavsett om den nya kunskapen rör översvämning, ras, skred, erosion eller helt andra saker.

Länsstyrelsen anser att det föreligger en skyldighet för kommunen (utifrån 12 kap 1 och 2 §§ PBL) att i sådant fall där det är klarlagt att marken är olämplig utifrån ett riskperspektiv att besluta om anstånd i bygglovsärendet och därefter vidta åtgärder för att ändra eller upphäva detaljplanen. Om kommunens skyldighet anses något oklar bör det i så fall genom förslag till ändrade bestämmelser tydliggöras. Den nu gällande ordningen har vidare en mycket stor fördel genom att det kan tvinga kommunen att påbörja ett detaljplanearbete för att lösa klimatanpassningsproblemen för ett större område och inte bara avslå en enskild ansökan om bygglov.

Utredningens förslag (9.4): Finansieringsmöjlighet för kommunerna och samhällets försäkringsskydd mot naturolyckor.

a) På grund av ett antal osäkra parametrar kan inte utredningen lämna några förslag till

finansieringsmöjlighet för kommunerna. Utredningen hänskjuter frågan till föreslagen utredningen.

b) Utredningen föreslår att den aviserade höjningen av statsbidrag med 75 miljoner kronor om året för åtgärder mot naturolyckor under åren 2018-2020, ska utökas och bestå även under åren 2021 och 2022.

Som underlag för ovanstående förslag har utredningen låtit genomföra skattning och analys av kostnaderna av att genomföra klimatanpassningsåtgärder kopplat till ett förändrat klimat under perioden fram till 2100

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen noterar att den metod som används för att extrapolera översvämningskostnaderna, den så kallade ”standardiserade adaptionskostnaden”, endast tar hänsyn till den totala adaptionskostnaden, befolkningsdensitet och befolkningsstorlek, vilket gör att städer och orter med mindre än 10 000 invånare exkluderas. Detta leder till en snedvridning av resultatet då små kommuner också kan ha mycket omfattande anpassningskostnader för t.ex. viktig infrastruktur (väg, järnväg) och tekniska försörjningssystem (t.ex. vatten, avlopp och el) som även är av avgörande betydelse för mer befolkningsstora/täta kommuner.

Kostnadsextrapoleringen leder vidare till att kostnaderna per capita döljs i resultatet, vilket kan leda till ytterligare snedvridning i utformningen av finansieringen av klimatanpassningsåtgärder.

Givet ovanstående ser Länsstyrelsen det som angeläget att underlag för beslut om finansiering för klimatanpassningsåtgärder, kompletteras med beräkningsunderlag som tar hänsyn till vad Länsstyrelsen anfört ovan

De som deltagit i beslutet

Beslut om detta yttrande har fattats av landshövding Sven-Erik Österberg efter föredragning av Micael Bredefeldt, Enheten för social hållbarhet och samhällsskydd.

I beslutet har även enhetschef Anders Öhlund, Anna-Karin Nilsson, Rättsenheten samt Pontus Grahn, Vattenmyndigheten Länsstyrelsen Norrbotten medverkat.